

Niko Tervonen & Topias Tihinen

OMAOHJAAJATYÖ LASTENSUOJELUN ERITYISYKSIKÖSSÄ

Opinnäytetyö

Niko Tervonen & Topias Tihinen

OMAOHJAAJATYÖ LASTENSUOJELUN ERITYISYKSIKÖSSÄ

Opinnäytetyö

Niko Tervonen & Topias Tihinen
Omaohjaajatyö
lastensuojelun erityisyksikössä
(Kevät 2024)
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma, sosionomi

Tekijä(t): Niko Tervonen & Topias Tihinen

Opinnäytetyön nimi: Omaohjaajatyö lastensuojelun erityisyksikössä

Työn ohjaaja(t): Hannele Ollinen & Päivi Onkalo

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2024

Sivumäärä: 45 + 1 liite

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata, millaista omaohjaajatyö on lastensuojelun erityisyksikössä. Tässä opinnäytetyössä omaohjaajatyöllä tarkoitetaan lastensuojelun erityisyksikössä käytettävää työmenetelmää. Omaohjaaja on lastensuojelun erityisyksikössä työskentelevä työntekijä, joka on nimetty omaohjaajaksi lapselle asiakkuuden ajaksi. Yleensä lapselle nimetään kaksi omaohjaajaa. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa ja koota yhteen tietoa omaohjaajatyöstä lastensuojelun yksiköille ja niissä työskenteleville henkilöille. Opinnäytetyön tutkimuskysymyksemme oli: "Millaista on omaohjaajatyö lastensuojelun erityisyksikössä?"

Tietoperustassa avataan tutkimuksen keskeisiä käsitteitä kuten lastensuojelutyö, terapeutin orientaatio, omaohjaajamenetelmä ja turvalliset kiintymyssuhteet. Omaohjaajatyötä voidaan pitää keskeisimpänä työmenetelmänä laitoshoidon sijoitettujen lasten kohdalla. Terapeutin orientaatio on laitostyötä uudistava lähestymistapa ja vaikuttavan laitostyön lähtökohtana tulisi olla terapeutin taito. Lisäksi avoimme verkostoituvaa työtä sekä hoito- ja kasvatussuunnitelmaa. Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena ja tutkimusmenetelmänä toimi kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Aineisto rajattiin pääasiassa vuosiin 2013–2024 suomen- ja englanninkielisenä, ja tutkimusaineistoa kerättiin erilaisista hakutietokannoista kuten EBSCO, Elsevier Science Direct, Oula-Finna & Google Scholar. Mukaan valittiin koko tekstin perusteella kahdeksan aineistoa, joista kaikki otettiin tietokantahakujen perusteella. Viisi aineistoa löytyi Oula-Finnasta, kaksi Google Scholarista ja yksi EBSCO-tietokannasta. Aineistoista seitsemän oli suomenkielisiä ja yksi englanninkielinen. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä teemoittelulla.

Kirjallisuuskatsauksen pohjalta saatujen tulosten perusteella keskeisiksi käsitteiksi omaohjaajatyöhön lastensuojelun erityisyksikössä liittyen löytyi turvallisuus, vuorovaikutus ja yhteistyö. Edellä mainitut käsitteet avataan tarkemmin kirjallisuuskatsauksessa. Saatujen tulosten perusteella voidaan todeta, että onnistuneen lastensuojelun asiakkuuden saavuttamiseksi turvallisuuden, vuorovaikutuksen ja yhteistyön teemojen tulisi toteutua. Kehitysehdotuksena ehdotamme jatkotutkimuksena haastatella lastensuojelun erityisyksikössä asuvia nuoria ja heidän kokemuksiansa omaohjaajatyöstä. Haastattelussa voisi yrittää selvittää, kokevatko nuoret omaohjaajatyön olevan heidän mielestään heille tärkeää ja merkityksellistä.

Asiasanat: Omaohjaaja, lastensuojelu, erityisyksikkö, sijaishuolto

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Program in Social Services

Author: Niko Tervonen & Topias Tihinen
Title of Thesis: Individual Care Worker Work in Residential Youth Care
Supervisors: Hannele Ollinen & Päivi Onkalo
Term and year when the thesis was submitted: Spring 2024
Number of pages: 45 + 1 appendice

The purpose of this thesis was to describe what individual care work is like in a residential youth care. In this thesis, individual care work refers to the work method used in the residential care. Individual care worker is an employee working in a residential youth care who has been designed for the child for the duration of the clientship. Usually, two individual care workers are assigned to the child. The aim of the thesis was to produce and compile information about individual care work for residential youth care units and the people working in them. Research question for our thesis was: "What is individual care work like in a residential youth care unit?"

In the knowledge base, we open central research concepts such as child protection work, therapeutic orientation, individual care work method and safe attachment relationships. Individual care work can be considered the most important work method for children placed in institutional care. Therapeutic orientation is a reforming approach to institutional work, and the starting point of effective institutional work should be therapeutic. In addition, we open the concepts of networking work as a way of working and a care and education plan. This thesis is a qualitative study and the research method used was a descriptive literature review. Selected data was mainly limited to the years 2013-2024. The data was collected from the following databases: EBSCO, Elsevier Science Direct, Oula-Finna & Google Scholar. A total of eight materials were selected and all of them were found from the databases mentioned before. Five materials were found in Oula-Finna, two in Google Scholar and one in the EBSCO database. Seven of the materials were in Finnish and one in English.

The results of the literature review we found safety, interaction and cooperation to be the key concepts related to individual care work in the residential youth care. Previously mentioned concepts are opened in more detail in the literature review. Based on obtained results, it can be stated that to achieve a successful child protection clientele, the themes of safety, interaction and cooperation should be realized. As a development proposal, we propose as a follow-up study to interview the clients living in a residential youth care unit and their experiences of individual care work. In the interview, you could try to find out whether the young people feel that individual care work is important for them and does they find it meaningful.

Keywords: Individual Care Worker, Child Welfare Institution, Residential Youth Care, Foster Care

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	6
2	OMAOHJAAJATYÖ JA TEOREETTINEN PERUSTA	8
3	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYS.....	16
4	KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TOTEUTTAMINEN	17
4.1	Aineiston hankkiminen	18
4.2	Valittu aineisto	20
4.3	Aineiston analysoiminen.....	22
4.4	Eettisyys ja luotettavuus	25
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET	27
5.1	Turvallisuus	27
5.2	Yhteistyö.....	28
5.3	Vuorovaikutus.....	28
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	30
7	POHDINTA	31
	LÄHTEET.....	33
	LIITTEET	37

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia omaohjaajatyötä erityisyksikössä. Asiat voivat liittyä lapsen vanhempien laiminlyönneistä lasta kohtaan, käsittelemättömistä traumaista, päihdeongelmista, koulumenestyksestä sekä monesta muusta, jotka vaikuttavat suoraan lapseen. Lapsen tultaessa sijoitetuksi, on omaohjaajatyöllä erittäin merkittävä vaikutus siihen, saako lapsi tarvitsemansa avun ja tuen, jotta hän pystyy muodostamaan uudenlaisen ja turvallisen kiintymyssuhteen aikuisen henkilön kanssa, joka antaa hänelle mahdollisuuden kasvuun ja kehitykseen lapselle turvallissa ympäristössä ammattitaitoisten työntekijöiden kesellä. (Timonen-Kallio, Yliruka & Närhi 2017, 26).

Lastensuojelulain 9 §:n mukaan: ”Lapsi on otettava hyvinvointialueen huostaan ja järjestettävä hänelle sijaishuolto, jos: puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä; tai lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, ja tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin rinnastettavalla käyttäytymisellään” (Lastensuojelulaki 417/2007, 9:40 §). Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä valmistelee lapsen huostaanottoa sekä sijaishuoltoa koskevat asiat yhteistyössä toisen sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojeluun perehtyneen työntekijän kanssa. (Lastensuojelulaki 417/2007, 9:41 §.)

Lastensuojelun sijaishuollolla tarkoitetaan huostaanotetun, kiireellisesti sijoitetun tai lastensuojelulain 83 §:ssä tarkoitetun väliaikais määräyksen nojalla sijoitetun lapsen kasvatuksen ja hoidon järjestämistä kodin ulkopuolella. Sijaishuollon laitoshoidon palvelut on porrastettu kuntien hankinta- ja järjestämiskäytännöissä lasten tarpeiden mukaan perus-, vaativan- ja erityistason palveluiksi. Käytännössä eritasoiset palvelut eroavat kustannuksen, mitoituksen, henkilöstömäärän ja tarjottavan palvelun sisällöllisen erikoistumisen suhteen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020.) Terveysten- hyvinvoinnin laitoksen Lastensuojelu 24/7-yksiköt –raportin mukaan erityistason yksiköissä oli yleensä enemmän kuin yksi hoito- ja kasvatushenkilö lasta kohden ja vaativan erityistason yksiköissä mitoitus vaihteli 1,1–3 hoito- ja kasvatushenkilöä lasta kohden. (Heino, Lappalainen, Ranta & Weckroth 2021, 114).

Teemme opinnäytetyön omaohjaajatyöstä, koska on tärkeää jakaa tietoa omaohjaajatyön merkityksestä. Omaohjaajatyötä voidaan pitää keskeisimpänä työmenetelmänä laitoshoidon

sijoitettujen lasten kohdalla (Hirvonen 2023, 64). Laki velvoittaa, että lastensuojelua toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu (Lastensuojelulaki 417/2007, 4§). On lapsen edunmukaista, että omaohjaaja on ammattitaitoinen ja kykenee antamaan lapselle kokonaisvaltaista tukea ja kuntoutusta lastensuojelun erityisyksikön asiakkuutensa aikana. Tässä opinnäytetyössä käytämme omaohjaajasta myös termiä omahoitaja, joka on aiemmin käytössä ollut termi omaohjaajasta.

Opinnäytetyön tavoite on jakaa tietoa omaohjaajatyöstä lastensuojelun yksiköille ja niissä työskenteleville henkilöille. Opinnäytetyö toteutetaan kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Valitsimme opinnäytetyön toteutustavaksi kirjallisuuskatsauksen, sillä se on relevantti tapa tutkia lastensuojelussa tapahtuvaa omaohjaajatyötä.

2 OMAOHJAAJATYÖ JA TEOREETTINEN PERUSTA

2.1 Terapeuttinen orientaatio sijaishuollon ohjaus- ja kasvatustyössä

Sijaishuoltopaikat mahdollistavat arkea, mutta samanaikaisesti usein tehtävänä on lapsen kuntouttaminen ja terapeuttisen ympäristön tarjoaminen. (Enroos 2016, 230.) Terapeuttinen orientaatio on laitostyötä uudistava lähestymistapa. Terapeuttisessa orientaatiossa ei ole kyse vain yhdestä tietyistä mallista, vaan siinä käytetään apuna malleja laajemmasta orientaatiosta. Terapeuttisessa orientaatiossa ei vain keskitytä pelkästään erityisen ongelmallisten lasten ja nuorten asiakkuuteen sekä heidän kuntoutukseensa ja kasvatukseen vaan sen periaatteita voidaan soveltaa moniin erilaisiin laitospaikkoihin. Lähtökohtana on ajateltu olevan laitostyön kehittämistä siten, että sitä hyödyntäen pystyttäisiin tunnistaa ja tunnustaa paremmin sijoitettujen lasten elämäntilanteet ja niiden erityisyyden. Yleensä sijoitettujen lasten elämään liittyy traumaattisia tapahtumia ja siksi vaikuttavan laitostyön lähtökohtana tulisi olla terapeuttisuus, lapsen kokemuksiin vastaaminen, niiden käsittely sekä muutosten aikaan saaminen niin, etteivät nämä kokemukset vaurioita lasta pysyvästi. Terapeuttisuus usein liittyy myös ajatukseen turvallisesta elinympäristöstä, jonka tulisi tarjota lapselle suojelua ja tukea sekä antaa lapselle mahdollisuus koulunkäyntiin, oppia sosiaalisia taitoja ja kiinnittyä mahdollisimman normaaleihin lapsuuden instituutioihin, yhteisöihin ja palveluihin. (Timonen-Kallio, Yliruka & Närhi 2017, 16–17.)

Terapeuttista orientaatiota ohjaa viisi keskeistä periaatetta. Ensimmäisenä periaatteena on lasten turvallisuus. Lastensuojelulaitoksissa on varmistettava, että lapsi tuntee ja kokee olevansa turvassa suhteessa muihin lapsiin, ohjaajiin sekä suhteessa muuhun ympäristöön. Toisessa periaatteessa korostuu yhteistyö lasten vanhempien kanssa, jos se on vain mahdollista eikä siitä ole haittaa lapsen kasvulle ja kehitykselle. Työskentelymallien avulla tulee tässä tapauksessa vahvistaa sijoitetun lapsen ja hänen vanhempiansa yhteydenpitoa sekä mahdollistaa ja tukea perheenjäsenten osallisuutta ja osallistumista. Yhteydenpidon tärkeys korostuu tilanteissa, joissa ei ole varmuutta onko lapsi ja hänen vanhempansa tietoisia kaikista lapsen asioista ja tilanteista. Tiiviillä yhteydenpidolla pyritään välttämään sitä, että lapsi ja vanhemmat ovat eri käsityksessä siitä, miten lapsella on mennyt esimerkiksi yksikössä arki. Kolmantena periaatteena korostuu palveluiden kiinnittäminen lapsen lähiympäristön- ja yhteisön normaaleihin kasvun instituutioihin ja estetään se, että terapeuttisesti suuntautuneet ohjelmat toimisivat eristyneenä muusta yhteisöstä. Neljäntenä periaatteena korostetaan, että terapeuttisessa orientaatiossa ei ole kyse mistään yksittäises-

tä ohjelmasta vaan laajemmasta terapeutisesta orientaatiosta, jossa korostuvat yhdessä arjen jakaminen, eläminen ja oppiminen sekä siihen liittyvät henkilökohtaiset sosiaaliset ihmissuhteet. Viides ja viimeinen periaate korostaa tulevaisuuden tärkeyttä sekä laitoshoidon kehittämistä ja tutkimista, jotta tunnistettaisiin käytäntöjä, joilla voidaan vastata huostaan otettujen lasten ja nuorten tarpeisiin. Tämä periaate edellyttää käytännön toimijoiden ja tutkijoiden yhteistyötä. Terapeutiseen orientaatioon nivoutuu vahvasti traumanäkökulma. Työskentelymalli voi muodostua esimerkiksi kolmesta toinen toisiinsa kytkeytyneestä elementistä eli terapeutisesta vanhemmuudesta, säännöllisistä terapiasessioista ja yksilöllisestä elämäntarinyöskentelystä. (Timonen-Kallio, Yliruka & Närhi 2017, 16–17.)

2.2 Omaohjaaja nuoren tukena erityisyksikössä

Erityisyksikköön asuinsijoitetuilla nuorilla voi olla suuri määrä aikaisempia sijoituksia, joka heijastaa taipumusta, että asuinsijoitusta käytetään ”viimeisenä keinona”. Ottaen huomioon kyseessä olevan erittäin monimutkaiset, suurien tarpeiden ja suurien riskien omaavat nuoret, voi laitoshoidon työntekijällä olla vaikea luoda hyvää, aitoa, terapeutista tai mentorointisuhdetta yksittäisiin nuoriin hoidon aikana. Useat tutkimukset osoittavatkin, että hyvää yhteistyötä tai suhdetta on usein vaikea luoda sellaisten nuorien kanssa, jotka näyttävät vakavia käyttäytymisongelmia. Nuorten laitoshoidossa tehdyt tutkimukset osoittavat, että positiiviset suhteet nuorten ja hoitotyöntekijöiden välillä liitetään korkeampaan hoitotyytyväisyyteen, matalampiin ennenaikaisiin lähtöihin, suurempiin mahdollisuuksiin onnistua ja matalampaan todennäköisyyteen joutua uudestaan sijoitetuksi laitoshoidon päättymisen jälkeen. Kehittääkseen, seuratakseen ja ylläpitääkseen merkityksellisiä suhteita nuoriin sijoituksen alusta lähtien, omaohjaajat usein toimivat nuorten mentorina. Mentori on lapselle tärkeä tukea antava aikuinen, joka tarjoaa lapselle ohjausta, emotionaalista ja käytännön tukea sekä voi toimia roolimallina ja puolestapuhujana vanhempien lisäksi tai heistä riippumatta. Tutkimus osoittaa, että henkilökohtaisen mentorin saaminen liitetään parempiin tuloksiin nuorten hoidossa. Mentorointisuhteet liitetään myönteisiin tuloksiin nuorista riippumatta siitä, tapahtuuko mentorointia luonnollisesti vai hoidon yhteydessä. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen nuorten tutkimukset osoittavat, että onnistunut mentorointisuhde sijoituksen aikana yhdistetään parempiin tunteiden, koulutuksen ja käyttäytymisen tuloksiin aikuisiässä. Tutkimus osoittaa, että useimmat nuoret aikuiset, jotka lähtivät laitoshoidosta, pitivät laitoshoidon henkilöstön jäseniä heidän mentorinaan: tärkein, ei-vanhempi aikuinen. Henkilökunnan jäsenet, jotka loivat merkityksellisiä suhteita nuorten kanssa, olivat nuorten käytettävissä, tunsivat heidän henkilöko-

taisen taustansa, pystyivät näkemään heidät positiivisina ja luotettavina sekä antoivat heille ohjausta ja tukea ei-tuomitsevilla lähestymistavalla. Nuoret pitivät näitä mentoreita suojaavina tekijöinä kielteisiä tuloksia vastaan ja henkilökohtaiset keskustelut heidän mentorinsa kanssa estivät nuoria riskikäyttäytymisiltä. Nuorten laitoshoidossa hoitotyöntekijät edustavat tärkeintä vaikutusvaltaisinta tiedonhaaraa, koska he ovat vuorovaikutuksessa nuorten kanssa päivittäin. (Harder, Eenshuistra & Knorth 2021, 614–615.)

Korjaavan ihmissuhteen rakentaminen lapsen ja nuoren kanssa kuuluu omahoitajuuden terapeutiseen puoleen. Se sisältää laajan kirjon erilaisia hoidollisia funktioita: varhaiskehityksen kiintymyssuhteiden sekä psyykkisten samaistumis- ja eriytymisprosessien tukemisen, tunteiden tunnistamisen, itsesääätely- ja toiminnanohjaamistaitojen vahvistamisen, positiivisen minäkuvan ja itsetunnon tukemisen, intrapsyykkisten vääristymien ja epäsosiaalisuuden muotojen oikaisemisen, fyysiseen ja psyykkiseen traumatisoitumiseen liittyvien yli- ja alivireystilojen tasaamisen, sisäisen turvallisuuden tunteen vahvistamisen, sietämättömien tunnekokemusten jakamisen ja eheyttävien minäkertomusten luomisen. (Pasanen & Valkonen 2017, 66.)

Hoitoon tullessaan, varhaisessa kiintymyssuhteessaan vaurioitunut lapsi on usein hyvin pirstaleina. Syystä tai toisesta hänen psyykkinen kasvunsa ei käy yhdessä hänen fyysisen ikänsä kanssa ja silloin on haastavaa vastata kaikkiin niihin vaatimuksiin mitä sen ikäiseltä odotetaan. Terapeuttinen omahoitajuus sekä omahoitajuutta tukeva työryhmä on keino näiden puuttuvien kehitysaikojen paikkaamiseksi ja pirstaleisen minän kokoamiseksi. Erilaisten turvallisten aikuissuhteiden kautta lapsella on mahdollisuus tutustua omiin ”palasiinsa” osastohoidossa. Suurin vastuu on omahoitajalla pirstaleiden kokoamisesta sekä omahoitaja on sietämättömien tunteiden kantaja, rinnalla kulkija, elämän ja tapahtumien sanottaja. Varhaisessa kiintymyssuhteessaan vaurioituneen lapsen omahoitajuudessa erityisiä piirteitä. Sen perusedellytyksiä ovat jatkuvuus, sietokyky ja ymmärrys. Omahoitajuudesta tulee hoidon edetessä koko ajan merkittävämpi hoidon väline. Kaaoksesta alkaa rakentua omahoitajan ja lapsen yhteinen turvallinen tila, jossa lapsen on halutessaan mahdollisuus regressoitua yhden aikuisen kanssa niihin kehitysvaiheisiin, missä esteet normaalille kasvulle ja kehitykselle ovat alkaneet ilmaantua. (Heikkinen 2017, 69.)

Sinkkonen kertoo ”Kiintymyssuhteet elämänkaaressa” -kirjassa, että Bowlby korosti äidistä eroon joutumisen eli separaation aiheuttavan haittaa lapsen psyykkiselle kehitykselle ja separaation kokeneiden lasten mielenterveys on aikuisuudessa ollut muita heikompia sekä heillä on ollut enemmän persoonallisuushäiriöitä ja päihdeongelmia. (Sinkkonen 2022, 14–15.) Bowlby kertoo

teoksessaan, että lapsen varhaisvuosina saamalla vanhemmuuden laadulla on elintärkeä merkitys hänen tulevaisuuden mielenterveyteensä. Mielenterveyden kannalta oleellisena uskotaan, että vauvan ja pienen lapsen tulee kokea lämmin, intiimi ja jatkuva suhde äitiinsä tai hoivaajaan, joka toimii äitinä lapselle ja jonka molemmat kokevat tyydyttävänä ja nautinnollisena. Tilannetta, jossa lapsella ei ole tällaista edellä kuvailtua suhdetta kutsutaan ”äidin puutteeksi”, joka on yleinen termi kattaen erilaisia tilanteita. Täten lapsi on puutteessa äidistä, vaikka asuisi kotona, jos hänen äitinsä tai pysyvä hoivaaja ei ole kykeneväinen antamaan lapselle rakastavaa hoivaa, jota pieni lapsi tarvitsee. Lapsi on äidin puutteessa myös, jos hänet on mistä tahansa syystä poistettu äidin hoivasta. (Bowlby 11–12, 1955.) Lapsen tulee saada jatkuvaa hoitoa tästä tärkeimmästä kiintymyshahmosta noin kahden ensimmäisen elinvuoden ajan. Bowlby väitti, että äitiys on lähes hyödytöntä, jos se viivästyy kahden ja puolen tai kolmen ikävuoden jälkeen ja useimmille lapsille jo 12 kuukauden jälkeen, eli tässä on kriittinen ajanjakso. Jos kiintymyssuhde katkeaa tai häiriintyy kriittisen kahden vuoden aikana, niin lapsi kärsii peruuttamattomista ja pitkäaikaisista seurauksista äidin puutteesta. Tämä riski jatkuu viiden vuoden ikään asti. (McLeod 2017.)

Laaja-alaisten kiintymyssuhdehäiriöiden ja kasautuvien traumojen hoidossa tarvitaan tiivistä yhteistyötä osaston psykologin, neuropsykologin, lääkärin ja terapeuttien kanssa. Työryhmän lisäksi omahoitajan työtä tukee intensiivihoidon moniammatillinen hoitotiimi, jolla on merkitystä hoidon suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisuuden osalta, mutta myös hoidon vaativissa käännekohtissa. (Heikkinen 2017, 70.)

Kiintymyssuhteessaan vakavasti traumatisoitunut tarvitsee psykoterapeutin peilikseen, johon voi heijastaa koko menneisyyden vääristyneen yhteyden toiseen ihmiseen. Sama koskee myös perhepalveluita, joissa havaintojen tekeminen menneisyyden ja nykyisyyden eroista ja menneisyyden sisäistettyjen reaktioiden katkaiseminen ei tapahdu lyhyessä ajassa, kuten muutaman viikon hoitajaksolla. Jos hoitavat ihmiset osaavat ottaa ylivoimaiset kokemukset huomioon kaikessa sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnassa, voidaan sillä ehkäistä yksinäisten, arvottomuuden tunteen täytteisten elämänpolkujen muodostumisen. Elämämme aikana kohtaamme kaikki järkyttäviä ja traumaattisia tilanteita. Se, että henkilö joutuu traumaattiseen tilanteeseen, ei automaattisesti tarkoita traumatisoitumista. Ne, jotka olivat joutuneet vaikeisiin ja kestävämmiin tilanteisiin, joutuivat niihin helpommin uudestaan. Haitalliset selviytymiskeinot, kuten massiivinen päihteidenkäyttö ja muunlainen itsetuhoinen käytös lisäsivät riskiä tulla kaltoinkohdeksi. Traumatisoituminen ei ole jotain, mitä on tapahtunut vain menneessä vaan se vaikuttaa nykyhetkessä monella eri tapaa ja näkyy ihmisen arkipäivässä. Traumatisoituminen voi näkyä nukkumiseen ja syömiseen

liittyvinä ongelmina, tunteiden ja mielialan säätelyn vaikeutena, päihteiden väärinkäyttönä, paniikin ja ahdistuksen tunteina, itsetuhoisina ajatuksina tai käyttäytymisenä, itseä koskevan haavoittumisen ja identiteetin ongelmina, ihmissuhdeongelmina ja seksuaalisuuden ongelmina. Haitallisten ihmissuhteiden rajaaminen omasta elämästä voi olla hankalaa ja traumatisoitumista tapahtuu sen vuoksi yhä uudelleen. Trauma aiheuttaa vaikeuksia kokea turvallisuuden tunnetta ja vaikka ihmisen nykyinen ympäristö olisi turvallinen, traumatisoitunut voi kokea olonsa uhatuksi sekä voi olla, että uhan tunne jää päälle. Tietysti muistuttajat voivat laukaista alkukantaisia taistelepakene-jähmety-jäädä-reaktioita, vaikka todellista tilannetta, jossa tarvitsisi puolustautua tai suojata itseään ei ole. Muistuttajat voivat olla ihmisen sisäisiä kokemuksia tai mitä tahansa aistihavaintoja. (Linner Matikka, Hipp & Barkman 2023, 14–16.)

Lapsuuden aikaiset epäsuotuisat kokemukset eli ACE-tekijät (Adverse Childhood Experiences) ovat haitallisia ja ikäviä ja niillä on myös moninaisia ja kauaskantoisia seurauksia. ACE-tekijät alun perin jaettiin karkeasti kolmeen eri luokkaan: laiminlyönti (fyysinen, psyykinen), väkivalta (fyysinen, psyykinen, seksuaalinen) ja niin sanotut kotitalouden haasteet (vanhempien ero, päihteiden käyttö, väkivalta, mielenterveyden ongelmat ja vankila-aika). Viime aikoina on käyty keskustelua myös muista luokitteluista ja haitallisten kokemusten moninaisuudesta ”muina sosiaalisena terveyden määrittelijöinä” sekä näiden huomioimisesta tutkimuksessa ja käytännössä, tällaisia ovat esimerkiksi koulussa tai muussa yhteisössä koettu ostrakismi tai väkivalta. Traumainformoidussa kohtaamisessa on avain asemassa näkökulman vaihtaminen ”mikä sinussa on vikana” -asettelusta ”mitä sinulle on tapahtunut” -asetteluun. (Linner Matikka, Hipp & Barkman 2023, 83–85.) Liian nuorena koettu toksinen stressi, jota lapsuuden aikaiset vakavat vahingolliset tekijät aiheuttavat, vaarantavat fyysistä kehitystä pysyvästi. Altistuminen toksiselle stressille esimerkiksi, että vauva jätetään yksin ilman huolenpitoa, vaikuttaa hänen terveydentilaansa koko elämän ajan. Ymmärtäessämme asian kriittisyyden, voimme lastensuojelussa pyrkiä varmistamaan, että lapset ovat suojassa. Tyypillistä on lapsuuden aikaisia vakavia asioita kokeneelle, että hänen keholliset ja psyykkiset reaktionsa traumaattisen tapahtuman yhteydessä ovat normaaleja reaktioita epänormaaliin tilanteeseen ja niitä kuvataan: taistele-, pakene-, jähmety- tai lamaannusreaktioina. Tärkeää on, että ammattilaiset oppivat tunnistamaan traumareaktioita ja reagoimaan niihin. Tällä tavoin pystytään näkemään traumatisoitumisen aiheuttama avuttomuus, pelko ja selviytymisreaktiot haastavan käytöksen takana. Ymmärretään myös traumaattisen stressin merkitys lapsen kehitykselle ja voidaan pyrkiä välttämään lisätraumatisoitumista. Yli- ja alitunnistamista on tärkeä välttää lastensuojelutyössä. Keskeistä on selvittää lapsen taustaa sekä kielteisten lapsuuden kokemusten ja traumahistorian että suojaavien tekijöiden osalta. Huomioon otetaan

samalla läheisten ja perheen roolit lapsen eri elämän vaiheissa ja nykyhetkissä. Suojaavia ja resilienssiä kasvattavia tekijöitä on tärkeä vahvistaa sekä samalla tuetaan lasta vahvistamaan itsesääätelytaitojaan ja selviämään hankalista oloista ja voimakkaista tunnetiloista. Näin autetaan lasta kohti mielekästä elämää ja ikätasoisia kehitystä. (Linner Matikka, Hipp & Barkman 2023, 191–192.)

Verkostoituvan työotteen päällimmäisenä tavoitteena on vahvistaa asiakkaan sekä hänen verkostoissaan toimivien ihmisten osallisuutta, edistään yhteisten tavoitteiden saavuttamista (Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos 2023). Omahoitaja keskustelee lapsen lääkärin, opettajan, terveydenhoitajan, ammattivalinnanohjaajan, sosiaalityöntekijän, psykoterapeutin, poliisin, asianajajan, nuorisotyöntekijän tai muun henkilön kanssa saadakseen lapsesta tarpeellisia tietoja tai erityisiä arvioita (Kyrönseppä, Rautiainen & Airio 1990, 49). Rosi Enroos kertoo kirjassa ”Huostaanotto: Lastensuojelun vaativin tehtävä”, että lastensuojelulaki 417/2007, 52§:n mukaan lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän sekä lapsen kasvatuksesta ja hoidosta sijaishuollossa vastaavan työntekijän tulee olla yhteistyössä sijaishuoltoon sijoitetun lapsen ja hänen vanhempansa ja huoltajansa sekä sijaishuoltopaikan edustajan kanssa lapsen huollon jatkuvuuden turvaamiseksi. (Enroos 2016, 229.)

Viimeisten vuosien aikana sijaishuoltopalvelut ovat paitsi keskittyneet yksityisten, isojen palveluntuottajien tuottamiksi palveluiksi myös erikoistuneet esimerkiksi niin, että ne tarjoavat koulunkäyntimahdollisuuden laitoksen koulussa tai osaamista mielenterveysongelmista kärsivien lasten ja nuorten hoitoon. Yhtenä sijaishuollon laatua määrittävänä keskeisenä tekijänä pidetään lapsen läheissuhteiden tukemista huostaanoton aikana. Läheissuhteet eivät kuitenkaan huostaanotettuna olevilla lapsilla rajoitu pelkästään biologisiin vanhempiin, eivätkä kaikki perhe- tai läheissuhteet välttämättä tue sijoitetun lapsen hyvinvointia. Siksi ei ole helppoa tietää, ketkä ovat lapselle läheisiä ja suhteita, joita tulisi tukea. Huostaanotettujen lasten määriteltessä oman hyvinvointinsa kannalta keskeisiä tekijöitä vanhemmuussuhteiden rinnalla korostuvat suhteet sijaisvanhempiin, sosiaalityöntekijään sekä laitoksen työntekijöihin. Sijaisvanhemmat tai lastensuojelulaitoksen työntekijät huolehtivat sijoitettuna olevien lasten ja nuorten arkisesta hyvinvoinnista. Sijoituksen onnistumisen kannalta keskeisenä pidetään sijaisvanhempien ja lapsen tai laitoksen työntekijöiden ja lapsen välisiä suhteita. (Laakso 2019, 16, 44.) Vanhempien ollessa hoidossa tiiviisti mukana omahoitaja kulkee sekä lapsen että vanhempien rinnalla. Omahoitaja on tukena ja apuna lapsen kasvuvuissa sekä tulkina lapsen ja vanhempien välillä. Yhdessä harjoitellaan ja mietitään rakentavampia tapoja toimia haastavissa tilanteissa. Omahoitaja ei asetu vanhempien tilalle lapsen

elämässä. Omahoitaja on lapselle luotettava ja turvallinen läheinen aikuinen. (Heikkinen 2017, 70.)

Lastensuojelutyö on alusta alkaen yhteistyötä. Lastensuojelussa työ perustuu inhimillisiin kohtaamisiin ja yhteyksien rakentamiseen muiden ihmisten kanssa. (Bardy 2013, 102.) Omaohjaaja erityisyksikössä on tavallisesti työntekijä, joka on hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Lapsi tullessa sijoitetuksi erityisyksikköön, hänelle nimitetään omaohjaaja, jonka tarkoituksena on luoda luottamuksellinen yhteistyösuhde lapsen kanssa. Suhteen luominen lapsen kanssa on erittäin olennainen asia lapsen kuntoutuksen edistämisessä.

Omahoitajamenetelmä on yksilöllisten menetelmien keskeisin kokonaisuus. Perinteessä on pidetty tavoitteena hoidettavien sisäistä yhdenmukaisuutta ja menetelmänä on arvostettu läheistä terapeutista vuorovaikutusta hoitajan ja hoidettavan välillä. Itsehallinnan pettäessä tai puuttuessa lapsi tarvitsee aikuisen asettamia rajoja. Lapsi voi omahoitajasuhteessa saada sellaisen henkilökohtaisen korjaavan kokemuksen, joka kohentaa hänen perusluottamustaan. Kun aikuinen osoittautuu turvalliseksi ja luotettavaksi, lapsella on mahdollisuus tarkistaa suhtautumistaan muihin ihmisiin. Omahoitajasuhteessa lapsella on mahdollisuus kokeilla ja kokea erilaisten tunteiden liikkeellepanemaa käyttäytymistä pysyvissä ja turvallisissa puitteissa. Minäkuva hahmottuu ja selkeytyy, kun lapsi keskustelee omahoitajansa kanssa tapahtuneesta sekä hänen mahdollisuutensa integroida omat tunteensa ja oma käyttäytymisensä käsitykseen itsestään lisääntyä. Omahoitajasuhteen syvetessä aikuisella on mahdollisuus vaikuttaa tarkoituksellisesti vuorovaikutuksen sisältöön lapsen tai nuoren kehitysvaativuorokauden ja tarpeiden mukaisesti. (Kyrönseppä, Rautainen & Airio 1990, 13, 15, 52.)

Hoito- ja kasvatussuunnitelmaan kuuluu alkuarviointi, joka pitää sisällään lapsen alkuhaastattelun, lapsen käyttäytymisen havainnoinnin sijoituksen alussa ja vanhempien haastattelun. Tehtävään harjaantunut omahoitaja suorittaa alkuhaastattelun. Alkuhaastattelussa luodaan kontakti lapseen. Lapsi kokee olevansa tärkeä, koska häneen keskitytään, häneltä kysytään erilaisia asioita ja häntä kuunnellaan. Seuraava vaihe hoito- ja kasvatussuunnitelmassa on tuloneuvottelu, ja se järjestetään viimeistään kuukauden kuluttua lapsen osastolle tulosta. Lapsen alkuarviointiin alkuhaastattelun ja tarkkailujen pohjalta, omahoitaja valmistautuu neuvotteluun hyvissä ajoin. Omahoitaja kantaa vastuun hoito- ja kasvatussuunnitelman laatimisesta. Yhteenvetoon valitaan asioita, jotka ovat lapsen elämässä ajankohtaisia ja joita kulloinkin kasvatusta ja hoitotavoitteina painotetaan. Hoito- ja kasvatussuunnitelmaa valmistaessa korostuu kaikkien työryhmän jäsenten

merkitsemät, jopa päivittäiset havainnot lapsesta sekä keskustelut, joilla tarkoitetaan omahoitajan ja psykologin, omahoitajan ja lapsen, omahoitajan ja työryhmän sekä omahoitajan ja jonkun asiantuntijan keskusteluja. Lapsen käyttäytymistä havainnoidaan ja kirjataan päivittäin ja omahoitaja tiedustelee muiden työryhmän jäsenten käsityksiä ja mielipiteitä lapsille ominaisista asioista ja toimenpiteistä vaativista pulmakysymyksistä. Oikeanlaisen kokonaiskuvan syntymiseksi, lapsesta ovat työryhmän muiden jäsenten kokemukset ja käsitykset välttämättömiä omahoitajalla, koska lapset saattavat käyttäytyä eri tavoin erilaisten ihmisten kanssa. Mahdollisen psykologin tutkimuksen ja omahoitajan keräämien tietojen perusteella omahoitaja ja psykologi arvioivat lapsen kokonaistilanteen, suunnittelevat yhteenvedon ja valitsevat kasvatus- ja hoitosuunnitelman tarkoituksen mukaiset osatavoitteet ja yhteistyökysymykset. Omahoitaja valmistelee lapsen neuvotteluun sekä pohtii lapsen kanssa niitä asioita, jotka ovat tärkeitä ja ajankohtaisia neuvotteluissa käsiteltäessä. Valmistelun tarkoituksena on kehittää lapsen itsetuntemusta ja vastuullisuutta omiin asioihinsa vaikuttamisessa. Omahoitaja huolehtii yhteenvedon kirjallisesti sellaiseen muotoon, että sen perusteella hoito- ja kasvatussuunnitelmista sopiminen onnistuu lapsen ja perheen kanssa hoito- ja kasvatusneuvotteluissa. Lähtöarviointi perustuu lapsen käyttäytymisen havainnointiin, lähtöhaastatteluun ja sijoituksen tavoitteiden toteutumisen arviointiin. Jäsentynyt käsitys hoitotuloksista saadaan tarkastelemalla hoitojakson sisältöä sekä vertailemalla toisiinsa alku- ja lähtöhaastattelua. (Kyrönseppä, Rautiainen & Airio 1990, 31, 47–50, 59.) Omahoitaja toimii ”asiamiehenä” lapsen ja nuoren asioita koskevissa neuvotteluissa ja muissa arkipäivän asioissa. Omahoitaja rakentaa tilaa lapsen ja nuoren puheenvuoroille, tukee lasta ja nuorta puhumaan neuvotteluissa itse omista asioistaan ja toimii tulkkina lapsen ja nuoren sekä aikuisen välillä. Omahoitaja käy myös läpi lapsen ja nuoren kanssa häntä koskevia asioita varmistaakseen, että lapsi ja nuori on ymmärtänyt häntä koskevat päätökset. (Pasanen & Valkonen 2017, 66.)

3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYS

Opinnäytetyömme tarkoituksena on kuvailla omaohjaajatyötä lastensuojelun erityisyksiköissä. Tavoitteenamme on kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla tuottaa ja koota yhteen tietoa siitä, millaista on omaohjaajatyö, ja mitä siihen vaaditaan. Tätä tietoa voivat hyödyntää lastensuojelussa työskentelevät ohjaajat. Tässä opinnäytetyössä omaohjaajalla tarkoitetaan työntekijää, joka on erikseen nimetty asiakkaan omaohjaajaksi.

Meidän tutkimuskysymyksemme on:

1. Millaista on omaohjaajatyö lastensuojelun erityisyksikössä?

Sosionomin ydinosamista ovat sosiaaliset oikeudet sekä sosiaalinen hyvinvointi, osallisuus ja toimintakyky. Sosiaalialalla tarvittavaa osaamista kuvaavat kompetenssit, joihin meidän oppimistavoitteemme perustuu. Oppimistavoitteemme sosiaalialan kompetenssien mukaan ovat sosiaalialan asiakastyön osaaminen ja tutkimuksellinen kehittämisosaaminen. Asiakastyön osaamiseen kuuluu ammatillisen vuorovaikutussuhteen luominen ja palvelutarpeen arviointi, tilanteeseen soveltuvien työmenetelmien valitseminen, muutokseen tähtäävä prosessi, moniammatillisuus ja asiakastyön arvioinnin ja dokumentoinnin taidot. Tutkimuksellinen kehittämisosaaminen tarkoittaa tutkitun tiedon tuottamista, tulkintaa, käyttöä ja jakamista. (Arene 2017.)

4 KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TOTEUTTAMINEN

Opinnäytetyömme on kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Kirjallisuuskatsaus määritellään tutkimustavaksi, jolla tutkitaan tutkijoiden alkuperäistutkimuksia. Tutkimus toteutetaan olemassa olevan tiedon arvioimiseksi, tulkitsemiseksi, tunnistamiseksi ja yhdistämiseksi. (Vilkkä 2023, 11.) Kirjallisuuskatsaus on tutkimusmenetelmä, jonka yleisin päämäärä on saada kokonaisvaltainen kuva aiheen käytäntöjen, tutkimustiedon tai sovellutusten nykytilasta esimerkiksi yhdistelemällä mennyttä ja nykyistä empiiristä tutkimusta painopisteinä eri lähestymistavoilla ja menetelmillä tehty tutkimus. (Vilkkä 2023, 100.)

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen käyttö on vakiintunut ja monipuolistunut viime vuosikymmeninä hoitotieteessä ja muussa terveystieteellisessä tutkimuksessa. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on yksi kirjallisuuskatsauksen muoto, jota käytetään paljon, mutta jonka menetelmällisen argumentoinnin kuvaus on aiemmin kirjallisuudessa ollut osittain ristiriitaista. Kuvailevaa kirjallisuuskatsausta tutkimusmenetelmänä on kritisoitu sen sattumanvaraisuuden ja subjektiivisuuden vuoksi. Toisaalta kuvailevan kirjallisuuskatsauksen vahvuutena on pidetty sen argumentoituutta ja mahdollisuutta perustellusti ohjata tarkastelu tiettyihin erityiskysymyksiin. Kirjallisuuskatsauksen erityispiirteiden ja vaiheiden täsmentäminen auttaa kehittämään menetelmää ja parantamaan sen hyödynnettävyyttä, mutta ennen kaikkea on keskeinen väline sen eettisyyden ja luotettavuuden arvioinnissa. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on etsiä vastauksia kysymyksiin, mitä siitä ilmiöstä tiedetään tai mitkä ovat ilmiön keskeiset käsitteet ja niiden väliset suhteet. Tarkoituksena voi olla tutkia sitä, millaista vallitseva keskustelu on ilmiöstä, luonnehtiiko tietoa konsensus vai väittely ja mitä kehityssuuntia ja teorioita tiedosta on. Tällöin voidaan pyrkiä tunnistamaan, kyseenalaistamaan tai vahvistamaan aikaisemman tutkimuksen esiin nostamia kysymyksiä, mutta myös tunnistamaan aikaisemman tiedon tiedonaukkoja tai ristiriitoja. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla on usein löydettävissä uusi tai erilainen näkökulma ilmiöön. Kuvailevaa kirjallisuuskatsausta käytetäänkin monenlaisiin tarkoituksiin eli se voi kohdentua käsitteellisen ja teoreettisen kehyksen rakentamiseen, erityiseen aiheeseen liittyvän tiedon esittämiseen, teorian kehittämiseen, tietyn alueen teorian ja tutkimuksen historiallisen kehityksen tarkasteluun ja ongelmien tunnistamiseen. Siksi menetelmä on käyttökelpoinen akateemisissa opinnäytetöissä. (Kangasniemi ym. 2013, 291–292, 294.)

Valitsimme kuvailevan kirjallisuuskatsauksen opinnäytetyömme menetelmäksi, koska omaohjaajatyöstä löytyy erittäin vähän tietoa siinä suhteessa, kuinka tärkeä työmenetelmä se on lastensuojelussa- ja etenkin lastensuojelun erityisyksiköissä. Kirjallisuuskatsaus valikoitui menetelmäksi, sillä haastattelut lastensuojelun asiakkuudessa olevilta lapsilta vaativat luvat itse lapsilta sekä lasten huoltajilta ja lastensuojelu on eettistä jännitettä pitävä työalue, jossa lapsia ei voida mennä tuosta vain haastattelemaan. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on opinnäytetyömme menetelmä myös sen vuoksi, että ennen kaikkea se on keskeinen väline sen eettisyyden ja luotettavuuden arvioinnissa. Sosiaali- ja terveysalalla eettisyys ja luotettavuus on tärkeitä peruspilareita ja eettisyys on yksi osa sosiaalialan kompetensseja

4.1 Aineiston hankkiminen

Suunnitellessamme aineiston hankintaa, tutustuimme Hanna Vilkan Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina -kirjaan. Tietokantoina käytimme Oulun ammattikorkeakoulun tarjoamia ja suosittelemia tietokantoja kuten, Oula-Finnaa, Ebscoa, Elsevier ScienceDirectia sekä Googlea. Käytimme useampaa kuin yhtä tietokantaa, koska Vilka kirjassaan kertoo, että on suositeltavaa valita vähintään kaksi tietokantaa, jotta kattavuuteen liittyvät pulmat vähenisivät. (Vilka 2023, 63.) Sosiaalialan opiskelijoina karsimme aineiston (ks. Taulukko 1) sen mukaan, miten aineisto vastaa sosiaalialan näkökulmasta meidän tutkimuskysymykseemme. Englanninkielisen aineiston rajaamme korkeintaan 5 englanninkieliseen tutkimukseen, sillä englanninkielistä aineistoa löytyisi runsaasti, mutta opinnäytetyön rajatun laajuuden vuoksi keskitymme ja valitsimme suomenkielisen aineiston. Samasta syystä, jätämme myös muilla kielillä kirjoitetut aineistot kirjallisuuskatsauksemme ulkopuolelle. Käytämme pelkästään luotettavia lähteitä, kuten vertaisarvioitua artikkelit ja kirjat, väitöskirjat, tieteelliset tutkimukset ja viranomaisten tuottama aineisto. Pyrimme välttämään tarkat rajalliset rajaukset, sillä tällä tavalla joitain relevantteja lähteitä saattaisi rajautua turhaan ulkopuolelle. Pääasiallisesti valitsimme alle 10 vuotta vanhat tutkimukset.

Taulukko 1. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Mukaan otettava aineisto	Pois jätettävä aineisto
Suomen- tai englanninkieliset julkaisut	Muut vieraskieliset julkaisut
Ilmaiseksi saatavilla olevat julkaisut	Maksulliset julkaisut
Vertaisarvioidut tutkimukset	Opinnäytetyöt
Luotettavuusarvioinnin läpäisevät tutkimukset	Epäilyttävät julkaisut
Tutkimuskysymykseen vastaava aineisto	Aiheen ohi menevä aineisto

Teimme hakustrategian, jota muokkasimme tarvittaessa. Käytimme apuna Kontinkankaan sosiaali- ja terveysalan informaatikon apua, jotta pystyimme hyödyntämään asiantuntemusta hakulausekkeista ja niiden rakentamisesta. Hakujen tarkoitus oli löytää ajankohtaista ja luotettavaa kirjallisuutta, jota pystymme tutkimaan ja analysoimaan kirjallisuuskatsausta varten. Aloittaessamme tiedonhakua mietimme tutkimuskysymykseen liittyviä englannin- ja suomenkielisiä hakusanoja. Ensimmäisten testihakujen tarkoituksena ei ole käyttää loppuun hiottuja hakulausekkeita, vaan niiden tarkoituksena on tehdä kokeiluja, joilla testataan sanoja aiheen hakuun liittyen. (Stolt, Axelin & Suhonen 2016, 36.) Ensimmäinen testihakumme esimerkiksi Oula-Finnassa, jossa käytimme koko suomenkielistä hakusanojen lauseketta ei tuottanut toivottua tulosta saadessamme vain kaksi osumaa. Varsinaiset hakuun valitut hakulausekkeet koehaun perusteella ovat esillä taulukossa 2.

Taulukko 2. Hakulausekkeissa käytetyt hakusanat- ja termit

Suomenkieliset	Englanninkieliset
Omaohjaaja	Individual care worker, social worker
Lastensuojelu	Child welfare institution
Erityisyksikkö	Residential youth care
Sijaishuolto	Children's institution, foster care
Omahoitaja	Youth care worker

Päädyimme hakemaan Boolean operaattoreita AND, OR, NOT sekä kokeilemaan lisäksi fraasihakua ja katkaisumerkkiä esimerkiksi lastensuojelu, erityisyksikkö ja sijaishuolto omana hakunaan ja omaohjaaja ja omahoitaja omana hakunaan, jolloin saimme toivotut hakutulokset. Tietokantojen tulokset rajasimme sisäänottokriteereiden perusteella kielen, julkaisuvuoden sekä tutkimuskysymykseen vastaavan aineiston mukaan.

4.2 Valittu aineisto

Hakutuloksia rajatessamme, saimme tarkasteltua otsikon ja tiivistelmän perusteella pois paljon tuloksia, jotka eivät olisi kelvanneet katsaukseen. Näiden perusteella valituista tuloksista lueskelimme ensimmäiseksi tiivistelmän ja katselimme läpi perusteellisesti sisällön, selvittääksemme käsitteleekö aineisto opinnäytetyöhön liittyvää aihetta ja saammeko vastauksen meidän tutkimuskysymykseemme. Google Scholar -tietokantaa käyttäessämme rajasimme ensimmäiseksi 95 hakutulosta pois poissulkukriteerien perusteella, sillä ne olivat opinnäytetöitä tai vastaavan arvoisia julkaisuja, ennen kuin aloimme tarkastelemaan hakutulosten otsikoita.

Taulukko 3. Valittujen aineistojen määrä hakujen eri vaiheissa

	Tuloksia yht.	Otsikko	Tiivistelmä/Sisälllys	Koko teksti
Oula-Finna	527	15	11	5
EBSCO	49	7	3	1
Elsevier ScienceDirect	41	2	0	0
Google Scholar (suom.)	97	2	2	2

Taulukossa 3 esitetään hakutuloksia, joita saatiin käyttämistämme tietokannoista. Taulukossa on eriteltynä millä tavoin saimme karsittua pois hakutuloksista ne tulokset, jotka eivät vastanneet tutkimuskysymykseen. Valitsimme koko tekstin perusteella yhdeksän aineistoa. Taulukossa 4 esitetään opinnäytetyöhön valitut aineistot.

Taulukko 4. Valitut aineistot opinnäytetyöhön

Julkaisu	Tekijä(t)	Julkaisuaika ja paikka	Aihe
Lastensuojelun terapeuttisen laitospedagogian mallinnus.	Timonen-Kallio, Eeva, Yliruka, Laura & Närhi, Pekka	Terveystieteiden tutkimuskeskuksen tutkimusraportti. Työpaperi 23/2017	Raportti lastensuojelun terapeuttisen laitospedagogian mallinnuksesta.

Uudistuva lastensuojelu.	Petrelus, Päivi & Eriksson, Pia (toim.)	Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Työpäpəri 32/2018	Työpäpəri lastensuojelun uudistamisesta kohti asiakkaiden ja ammattilaisten yhteistoimintaa.
Lastensuojelun ytimissä.	Bardy, Marjatta (toim.)	Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tampere 2013	Kirja lastensuojelusta ja sen vallitsevista teemoista.
Traumainformoitu työote.	Linner Matikka, Johanna, Hipp, Tiia & Barkman, Johanna	Jyväskylä 2023	Kirja, joka käsittelee traumainformoitua työtettä.
'Ne näki musta': huostassa olevien lasten hyvinvointi ja sijaishuoltoon liittyvät kokemukset	Laakso, Riitta	Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Raportti 1/2019	Raportti liittyen huostassa olevien lasten hyvinvointiin ja sijaishuoltoon liittyvät kokemuksiin.
Laitoshoidon laatutekijät ja kilpailutus Espoon lastensuojelussa.	Koskinen, Outi & Tikkanen, Leena	Helsingin yliopisto 2014	Käytäntötutkimus lastensuojelun laitoshoidon laatutekijöistä.
Sijaishuollon rajoitustoimenpiteet ammatillisina käytäntöinä ja kokemuksina.	Helavirta, Susanna, Halttunen, Sari & Laakso, Riitta (toim.)	Lapin ammattikorkeakoulu Sari B. Tutkimusraportit ja kokoomateokset 12/2021	Teos sijaishuollon rajoitustoimenpiteistä ammatillisina käytäntöinä ja kokemuksina.
Meaning and Essence of Child Well-Being According to Child Welfare Professionals.	Wesley, Bridget Colachio, Pryce, Julia & Samuels, Gina M.	Child and Adolescent Social Work Journal (2020) 37:425–441	Lasten hyvinvoinnin merkitys ja olemus lastensuojelun ammattilaisten mukaan.

4.3 Aineiston analysoiminen

Aineiston opinnäytetyössä analysoimme teemoittelemalla. Katsastusprosessia helpottaa suuresti se, että päätetään jo ennen siihen ryhtymistä kirjallisuuskatsaustyyppi, mitä tietoa tutkimuksista tutkii, mistä havainnoista tieto tulkitaan ja miten tietoa lähdetään tutkimuksista purkamaan sekä analysoimaan. Aineistosta löytyviä havaintoja voidaan monin eri tavoin yhdistellä kokonaisuuksiksi hyödyntäen valittua menettelytapaa. Teema-analyysissä aineistoa kysymällä yhdistellään, miten eri tutkimuksissa määritellyt yksittäiset teemat liittyvät toisiinsa tai ovatko tutkimukset samaa mieltä asiasta vai eriävätkö näkemykset. Keskeinen ajatus aineistoa analysoidessa tutkimuksen kontekstissa on se, että tutkimuksen lukija kykenee löytämään saman aineiston, tunnistaa niistä saman merkitykselliseksi määritellyn sisällön ja toistaa sisältöanalyysin. (Vilka 2023, 86–88, 92.) Teemoittelussa on kyse laadullisen aineiston ryhmittelystä ja pilkkomisesta erilaisten aihepiirien mukaan. Tämä mahdollistaa vertailemisen tiettyjen teemojen esiintymisestä aineistoissa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 105, 107.)

Aineiston analysoiminen aloitettiin lukemalla aineisto läpi useaan kertaan. Tämän jälkeen etsimme aineistosta merkitykselliset tekstiysiköt, jotka vastasivat tutkimuskysymykseemme (Vilka 2023, 88). Esimerkki aineiston teemoittelusta taulukossa 5.

Taulukko 5. Esimerkki aineiston teemoittelusta.

Aineistokatkelma	Aineistolähteinen teema	Teemaa tarkentava luokka	Teemaa selittävä luokka
"Sosiaalityöntekijät nostivat haastatteluissa laadukkaan laitoshoidon tärkeimmäksi tekijäksi laitoksissa työskentelevän henkilökunnan. Laadukas kasvatustyö perustuu kohtaamiseen ja vuorovaikutukseen. Se on välittämistä ja paneutumista sekä aitoa kiin-	Laadukas kasvatustyö	Kohtaaminen Vuorovaikutus Välittäminen Paneutuminen Aito kiinnostus	Työntekijän ammatitaito

nostusta ja sitoutumista lapsiin.” ”--Ammattitaito ja koulutustausta eivät tästä syystä aina takaa laadukasta hoitoa, koska työntekijän persoonalla, lapsiin suhtautumisella ja taidoilla toimia lasten kanssa on suuri merkitys” (Koskinen & Torikka 2014)		Sitoutuminen	
” Vuorovaikutuksen ja ihmissuhteiden merkityksen yhteydessä painotettiin myös henkilökunnan pysyvyyttä. Sosiaalityöntekijät ajattelivat, että laadukkaissa laitoksissa oli yleensä suhteellisen pysyvä henkilökunta. Esimerkiksi omaohjaajan vaihtuminen saattoi vaarantaa lapsen lupaavasti alkaneen sijoituksen. Lapsen omaohjaajan tulisi olla turvallinen, luotettava ja pysyvä aikuinen.” (Koskinen & Torikka 2014)	Työntekijän pysyvyys Työntekijän ominaisuudet	Vuorovaikutuksellinen Pitkäaikainen Turvallinen Luotettava	Luottamuksen ja turvallisuuden tunteen luominen

Teemat, jotka nousivat esiin kahdeksasta valitsemastamme aineistosta, olivat turvallisuus, yhteistyö ja vuorovaikutus. Taulukossa 6 on kuvattu, miten tuloksiin on tultu.

Taulukko 6. Esimerkki aineiston klusteroinnista.

Pelkistetty ilmaus	Alateemat	Yläteemat
Lapsen omaohjaajan tulisi olla turvallinen, luotettava ja pysyvä aikuinen.	Omaohjaaja varmistaa asiakkaan turvallisuuden	Turvallisuus
Lastensuojelun laitoksissa on varmistettava, että lapsi voi kokea olevansa turvassa suhteessa ohjaajiin, muihin lapsiin sekä suhteessa muuhun ympäristöön	Turvan tunteen luominen asiakkaalle	
Terapeuttiseen orientaatioon liittyy kiinteästi yhteistyö lapsen ja lapsen perheen kanssa.	Yhteistyö lapsen lähiverkoston kanssa	Yhteistyö
Tärkeänä periaatteena korostetaan yhteistyötä lasten vanhempien kanssa. Työskentelymallien tulee, mikäli mahdollista, vahvistaa sijoitetun lapsen ja hänen vanhempiansa yhteydenpitoa, mahdollistaa ja tukea perheenjäsenten osallisuutta ja osallistumista.	Perheen keskeinen rooli lapsen sijoituksen aikana	
Omaohjaajan ensisijainen tehtävä onkin muodostaa turvallinen ja korjaava kiintymyssuhde lapsen kanssa, sillä pysyvät myönteiset muutokset tapahtuvat turvallisessa vuorovaikutuksessa ja lapsen aidossa kohtaamisessa	Turvallisen kiintymyssuhteen muodostumisen mahdollistaminen	Vuorovaikutus
Laadukas kasvatustyö perustuu kohtaamiseen ja vuorovaikutukseen. Se on välittämistä ja paneutumista sekä aitoa kiinnostusta ja sitoutumista lapsiin.”	Aito kiinnostus ja välittäminen lasta kohtaan.	

4.4 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyötä tehdessämme olemme pyrkineet jokaisessa tutkimuksen vaiheessa käsittää tieteellistä käytäntöä. Tarkoituksemme opinnäytetyötä tehdessä, on ollut halu olla huolellinen sekä tarkka ja toimia jokaisessa työvaiheessa rehellisesti. Tutkimuksemme luotettavuutta ja eettisyyttä on seurattu laadunarvioinnin kautta. Laadunarvioinnissa näkökulmana on, kuinka asianmukaisesti valittava tutkimus on toteutettu ja miten se vastaa asetettuun tutkimuskysymykseen ja katsauksen tarkoitukseen. Tutkimuksen aihe, aineisto, aineiston keräämisen tapa, tulokset ja päätelmät on tärkeä tehdä näkyväksi. Nämä tiedot yleensä löytyvät tutkimusartikkelin tai tutkimuksen tiivistelmästä ja johdannosta. Tavoitteena on arvioida valittavien tutkimusten laatua ja niiden puutteiden ja vahvuuksien vaikutusta omaan katsaukseen ja sen tuloksiin kokonaisuutena. (Vilka 2023, 92–93.) Tuomi ja Sarajärvi kirjoittaa, että metodikirjallisuudessa tutkimusmenetelmien luotettavuutta yleensä käsitellään validiteetin ja reliabiliteetin käsittein. Laadullisen tutkimuksen piirissä näitä käsitteitä on kritisoitu pääasiassa siksi, että ne ovat syntyneet määrällisen tutkimuksen piirissä ja käsittein ne vastaavat lähinnä vain määrällisen tutkimuksen tarpeita. Monissa laadullisen tutkimuksen oppaissa ehdotetaan käsitteiden reliabiliteettiä ja validiteettiä korvaamista tai hylkäämistä laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa. Edellä mainituiden seikkojen takia tutkimuksen luotettavuutta kuvaavat käsitteet ovat saaneet laadullisen tutkimuksen piirissä erilaisia tulkintoja sekä suomalaisessa kirjallisuudessa monenlaisia käännöksiä. Tuomen ja Sarajärven teoksessa käytetään taulukkoa, jossa tulee ilmi luotettavuuden kriteerit laadullisessa tutkimuksessa. Näiden perusteella katsaukseen valittavien tutkimusten keskeiset käsitteet ovat olleet laadun arvioinnissa: uskottavuus, vastaavuus, siirrettävyys, vakiintuneisuus, varmuus sekä riippuvuus. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 160–162.)

Tutkimuseettisten neuvottelukunnan hyvän tieteellisen käytännön mukaan tutkimuksessa tulee noudattaa yleistä huolellisuutta ja rehellisyyttä tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa, esittämisessä sekä tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnissa. Tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä sovelletaan tutkimukseen. Tutkimuksessa pitää toteuttaa tieteellisen tiedon luonteeseen kuuluvaa avoimuutta ja vastuullista tiedeviestintää julkaistaessa tutkimuksen tuloksia. Tutkimus toteutetaan ja suunnitellaan ja siitä raportoidaan sekä siinä syntyneet tietoaineistot tallennetaan tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten edellyttämällä tavalla. Jokainen tutkija ja tutkimusryhmän jäsen itse vastaa ensisijaisesti hyvän tieteellisen käytännön noudattamisesta. Vastuu kuitenkin kuuluu myös koko tiedeyhteisölle kuten tutkimusryhmille ja niiden vastuullisille tutkijoille, tutkimusyksiköiden johtajille

sekä tutkimusta harjoittavien organisaatioiden johdolle. Lisäksi tarvittavat tutkimusluvut on hankittu ja tietyillä aloilla vaadittava eettinen ennakkoarviointi tehty. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023.) Lastensuojelu sisältää eettisiä jännitteitä, koska kyseessä on lapset, joten toteutimme opinnäytetyön kirjallisuus katsauksena.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Opinnäytetyömme tarkoituksena on kuvata, millaista omaohjaajatyö on lastensuojelun erityisyksikössä. Valituista aineistoista nousi esiin kolme pääteemaa, jotka olivat: turvallisuus, yhteistyö ja vuorovaikutus. Seuraavaksi avaamme näitä kolmea käsitettä tarkemmin.

5.1 Turvallisuus

Lähtökohtana vaikuttavalle laitostyölle tulisi olla terapeutisuus ja siihen liittyy myös ajatus lapsen turvallisesta elinympäristöstä, jonka tulisi tarjota lapselle suojelua ja tukea. Terapeuttisen orientaation keskeisissä periaatteissa ensimmäisenä on lasten ja nuorten turvallisuus. Laitoksen tulee olla lapsille ja nuorille turvallinen kasvuympäristö ja lastensuojelun laitosten tulee varmistaa, että lapsi voi kokea olevansa turvassa suhteessa toisiin lapsiin, ohjaajiin sekä suhteessa muuhun ympäristöön. (Timonen-Kallio, Yliruka & Närhi 2017, 16.) Pysyvät myönteiset muutokset tapahtuvat turvallisessa vuorovaikutuksessa, joten ensisijainen tehtävä omaohjaajalla onkin muodostaa turvallinen ja korjaava kiintymyssuhde lapsen kanssa. (Timonen-Kallio, Yliruka & Närhi 2017, 26.) Onnistuneen laitostyön tärkeimmäksi edellytykseksi nostetaan turvallisuus lastensuojelun laitostutkijoiden toimesta. Lastensuojelun laitostutkijat korostavat huostaanotetun lapsen kannalta keskeiseksi sen, että lapsi voi kokea olonsa turvalliseksi sijaishuollon aikana. Kaikki muu hoitava ja kuntouttava toiminta perustuu lapsen turvallisuuden tunteen vahvistamiseen ja varmentamiseen: turvallisuuteen koulussa, vapaa-ajalla, sijaishuoltopaikassa ja kaverisuhteissa sekä turvallisuuden varmistamiseen tuettaessa lapsen perhe- ja läheissuhteiden ylläpitoa. Lapset, jotka ovat sijoitettuna, perhehoidossa tai asuvat laitoksessa myös määrittelevät yhdeksi keskeiseksi hyvinvoinnin ulottuvuudeksi turvallisuuden.” (Laakso 2019, 34.) Petreliuksen ja Erikssonin ”Uudistuva lastensuojelu” -työpaperissa ammattilaisten tuottamassa tiedossa korostui erityisesti muun muassa turvallisuus. (Petrelius & Eriksson 2018, 138.) Ammattilaisten kokemuksissa turvallisuus oli yhtenä osana hyvää vuorovaikutussuhdetta, jolle sijaishuoltotyön kasvatustehtävä nähdään rakentuvan. (Helavirta, Halttunen & Laakso 2021, 65.) Omaohjaajan tulisi olla lapselle luotettava, turvallinen ja pysyvä aikuinen. (Koskinen & Torikka 2014, 15.) Lastensuojelussa turvallisuuden tunteen luominen on perusedellytys onnistuneelle omaohjaajatyöskentelylle. Iso osa asiakkaista tulee

oloista, joissa turvallisuus ei ole välttämättä itsestäänselvyys. Turvallisuus käsittää turvallisen kasvun ympäristön ja omaohjaajan turvallisena henkilönä lapselle lastensuojelun yksikössä.

5.2 Yhteistyö

Terapeuttisen orientaation keskeisten periaatteiden mukaan pidetään tärkeänä työskentelymallien olevan sen mukaiset, että ne vahvistavat sijoitetun lapsen ja hänen vanhempiansa yhteydenpitoa sekä mahdollistavat ja tukevat perheenjäsenten osallistumista ja osallisuutta laitoksen arkeen. Työskentelymallien tulee myös, mikäli mahdollista, edesauttaa aktiivista kumppanuutta perheenjäsenten ja muiden lapsen kanssa toimijoiden välillä (Timonen-Kallio, Yliruka & Närhi 2017, 16–17.), jos se ei ole vaarana lapsen kasvulle ja kehitykselle. Yhteistyö lapsen lähiverkoston kanssa on erittäin tärkeää onnistuneen lastensuojelun prosessin kannalta. Moniammatillinen ja monialainen yhteistyö varmistaa palveluiden sujuvuuden ja sen, että lapsi saa parasta mahdollista tukea. Timonen-Kallio, Yliruka ja Närhi ”Lastensuojelun terapeuttisen laitospäivätoiminnan mallinnus” -työpaperissaan kertovat, että yhteistyö lapsen ja lapsen perheen kanssa liittyy kiinteästi terapeuttiseen orientaatioon. (Timonen-Kallio, Yliruka & Närhi 2017, 16.) Sijaishuollon ympärillä toimivien ammattilaisten tuottamassa tiedossa korostui erityisesti muun muassa yhteistyö. (Petrelius & Eriksson 2018, 138.) Työntekijä ja asiakas yhdessä määrittävät perusteet asiakkuudelle, asiakkuuden tavoitteet sekä keinot, joilla pyritään pääsemään asetettuihin tavoitteisiin. Tämän jälkeen yhteinen taival alkaa kohti asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja asiakkuuden päättymistä. (Terveystieteiden tutkimuskeskus & Bardy 2013, 108.) Omaohjaajat mukana monissa lastensuojeluprosessin vaiheissa kuten arvioinnissa ja suunnittelussa. (Wesley, Pryce & Samuels 2020, 427.) Arvioinnissa omaohjaaja tekee moniammatillista yhteistyötä lapsen asioiden parissa työskentelevien eri toimijoiden kanssa. Suunnittelussa esimerkiksi omaohjaaja ja lapsi tekevät yhteistyötä suunnitellessa lapsen viikko-ohjelmaa.

5.3 Vuorovaikutus

Ensisijainen tehtävä omaohjaajalla on muodostaa turvallinen ja korjaava kiintymyssuhde lapsen kanssa, sillä pysyvät myönteiset muutokset tapahtuvat turvallisessa vuorovaikutuksessa ja lapsen aidossa kohtaamisessa. (Timonen-Kallio, Yliruka & Närhi 2017, 26.) Onnistunut vuorovaikutussuhde on edellytys turvallisen kiintymyssuhteen luomisen onnistumiselle. Usein lastensuojelun

asiakkaana olevilla lapsilla on taustalla pirstaleisia kiintymyssuhteita ja omaohjaajatyöllä voidaan parhaimmillaan luoda onnistunut kokemus turvallisesta kiintymyssuhteesta. Hyvä vuorovaikutus on dialogista, aitoa kohtaamista, jossa molemmat osapuolet kunnioittavat toisiaan ja pystyvät ilmaisemaan mielipiteensä sekä ajatuksensa turvallisesti toisiaan tuomitsematta.

Sijaishuoltotyön kasvatustehtävän nähdään rakentuvan hyvälle vuorovaikutussuhteelle lapsen tai nuoren kanssa. Ammattilaisten kokemusten perusteella hyvään vuorovaikutussuhteeseen liittyy monia ulottuvuuksia kuten, kunnioittaminen, turvallisuus, luottamus, lasten ja nuorten kuuleminen sekä uteliaisuus ja ymmärrys heidän ainutlaatuisia kokemuksiaan kohtaan. (Helavirta, Halttunen & Laakso 2021, 65.) Koskinen ja Torikka ”Laitoshoidon laatutekijät ja kilpailutus Espoon lastensuojelussa” -käytântötutkimuksessaan kertovat laadukkaan kasvatustyön perustuvan kohtaamiseen ja vuorovaikutukseen, joka on paneutumista ja välittämistä sekä aitoa kiinnostusta ja sitoutumista lapsiin. Koskinen ja Torikka painottivat myös vuorovaikutuksen ja ihmissuhteiden merkitystä lastensuojelutyössä. (Koskinen & Torikka 2014, 14–15.)

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän tutkimuksen tarkoitus oli kuvailla, millaista omaohjaajatyö on lastensuojelun erityisyksikössä. Teimme tutkimuksen kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Tutkimuskysymyksemme oli, millaista on omaohjaajatyö lastensuojelun erityisyksikössä. Valittujen kahdeksan aineiston teemoittelusta esiin nousivat kolme pääteemaa, jotka olivat turvallisuus, yhteistyö ja vuorovaikutus. Tutkimusta lähdettiin toteuttamaan kirjallisuusaineiston pohjalta haluten jakaa tietoa siitä, millaista omaohjaajatyö on lastensuojelun erityistason yksikössä. Aiheesta löytyi loppujen lopuksi yllätykseksemme hyvä määrä kirjallisuutta, jotta pystyimme tekemään luotettavan opinnäytetyön tutkimuksen. Tietoa täytyi rajata hakusanojen ja vuosilukujen avulla, jotta oleellisin tieto saatiin valittua osaksi opinnäytetyön analyysiä. Mielestämme omaohjaajatyöllä on erittäin tärkeä rooli onnistuneen lastensuojelu prosessin kannalta. Omaohjaajalla on mahdollisuus olla lapselle tärkein luottamushenkilö lastensuojelun asiakkuuden aikana.

Pysyvät myönteiset muutokset tapahtuvat turvallisessa vuorovaikutuksessa ja lapsen aidossa kohtaamisessa, siksi omaohjaajan ensisijainen tehtävä onkin muodostaa turvallinen ja korjaava kiintymyssuhde lapsen kanssa. (Timonen-Kallio, Yliruka & Närhi 2017, 26.) ”Lastensuojelun laitostutkijat ovat yhteisessä ns. konsensus-paperissaan (Whittaker ym. 2016) nostaneet onnistuneen laitostyön tärkeimmäksi edellytykseksi turvallisuuden.” (Laakso 2019, 34.) Laakso kirjassaan kertoo turvallisuuden tunteen luomisen tärkeydestä. ”Ammattilaisten tuottamassa tiedossa korostuivat erityisesti eri toimijoiden välinen yhteistyö, perheelle tarjottava tuki sijoituksen aikana, yksilöllisyys, tavallinen arki ja turvallisuus.” (Petrelus & Erikson 2018, 138.) Onnistuneen lastensuojelun prosessin kannalta tärkeää on eri toimijoiden välinen ja perheen kanssa tehtävä yhteistyö.

Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että turvallisuus, vuorovaikutus ja yhteistyö ovat keskeisessä roolissa, kun puhutaan omaohjaajatyöskentelystä lastensuojelun erityisyksiköissä.

7 POHDINTA

Päädyimme valitsemaan opinnäytetyömme aiheeksi omaohjaajatyön lastensuojelun erityisyksikössä, kun olimme molemmat olleet kesän töissä lastensuojelun erityisyksikössä. Ennen työn aloittamista, emme tienneet omaohjaajatyöstä ja siitä millaista se on. Tästä inspiroituen halusimme tehdä opinnäytetyön aiheesta, jotta tulevat lastensuojelun erityisyksikön työntekijät saisivat käsityksen siitä, millaista omaohjaajatyö lastensuojelun erityisyksikössä on.

Opinnäytetyön prosessissa tutkimusaineiston analysointi oli mielestämme haastavaa, mutta muutoin opinnäytetyö eteni omalla painollaan. Teimme opinnäytetyötä reilun puolen vuoden ajan tasaiseen tahtiin. Koimme molemmat helpotuksena mahdollisuuden tehdä opinnäytetyön parityönä ja molemmat koimme tämän ainoana oikeana vaihtoehtona tehdä opinnäytetyö. Yhteistyöstä helppoa teki toisen tunteminen entuudestaan ja jaoimme saman ajatuksen siitä, miten opinnäytetyön haluamme toteuttaa. Yhteistyö oli mutkatonta ja toisia täydentävää, jonka koimme positiivisena. Tutkimusmenetelmänä kirjallisuuskatsaus oli myös haastavampi kuin osasimme odottaa. Haastavinta kirjallisuuskatsauksessa oli aineiston analysointi, jonka teimme teemoittelua käyttäen. Vaikka aiemmissa opinnoissa käytiinkin teemoittelua analysointitapana läpi, tuntui ettei tietoa tai osaamista silti ollut tarpeeksi ja aineiston analysointi vaiheessa aikaa menikin siihen, että yritimme selvittää mitä ja miten analysointi teemoittelemalla tulisi toteuttaa. Kirjallisuuskatsaukseen löytyi lopulta hakukannoista aineistoa hyvin ja saimme rajattua mielestämme aineiston hyvin vastaamaan tutkimuskysymystämme. Kävimme läpi myös ulkomaalaisia tutkimuksia, joista valikoitui meille aineistoiksi yksi englanninkielinen aineisto, muiden ulkomaalaisten aineistojen liittyen lähinnä sijaisperheisiin.

Pääsimme opinnäytetyöprosessin aikana perehtymään ja oppimaan syvemmin vuorovaikutuksen, turvallisuuden ja yhteistyön käsitteistä, joka edisti ymmärrystämme niiden tärkeydestä lastensuojelutyössä. Opinnäytetyöprosessi vahvisti meidän asiakastyömme osaamista siten, että koemme pystyvämme nyt luomaan ammatillisen vuorovaikutussuhteen entistä paremmin ymmärtäen sen laaja-alaisuuden ja tärkeyden aiempaa selvemmin. Opinnäytetyöprosessissa perehdyimme terapeuttiseen orientaatioon lastensuojelun erityisyksikköön soveltuvana työmenetelmänä sekä yhteistyön käsitteen kautta moniammatillisuuteen osana lastensuojelutyötä. Tämä kaikki edisti ammatillista kasvuamme ja kehitti sosiaalialan kompetenssien mukaista asiakastyön osaamistamme. Opinnäytetyöprosessin aikana opimme tekemään hakulausekkeita, joiden avulla pääsimme kä-

siksi tarvitsemiimme aineistoihin tutkimuksen tekemistä varten. Opinnäytetyöprosessi kehitti lähdekriittistä ajatteluamme ja osaamistamme valita tutkimuskysymykseemme sopivat aineistot hakutietokannoista. Tutkitun tiedon tulkinnan kautta opinnäytetyöprosessissa opimme käymään läpi aineistoa ja valitsemaan sieltä meidän tutkimuskysymykseemme vastaavat aineiston osat. Edellä mainitut asiat edistivät meidän oppimistavoitteenamme ollutta sosiaalialan kompetenssien mukaista tutkimuksellista kehittämisosaamista.

Jatkotutkimuksena voisi esimerkiksi haastatella lastensuojelun erityisyksikössä asuvia nuoria ja heidän kokemuksiansa omaohjaajatyöstä. Haastattelussa voisi yrittää selvittää, kokevatko nuoret omaohjaajatyön olevan heidän mielestään heille tärkeää ja merkityksellistä. Opinnäytetyössämme ei ollut keskeistä miten nuoret omaohjaajatyön kokivat, vaan keskeisintä oli selvittää, minkälaista työ on omaohjaajan näkökulmasta. Nuorten kommentit omaohjaajatyöstä ja sen merkityksestä voivat tuoda esiin uusia mielenkiintoisia näkökulmia, miten omaohjaajatyötä voi kehittää.

LÄHTEET

Arene 2017. Sosionomi tuottaa hyvinvointia läpi elämänkaaren. Ammattikorkeakoulutus sosiaalialan muutoksen edistäjänä. Helsinki. Hakupäivä 12.10.2023. https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_sosionomiselvitys_pitka_raportti_fin.pdf?t=1526901428

Bardy, Marjatta. 2009. Lastensuojelun ytimissä. Helsinki. Hakupäivä 09.10.2023. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/104421/URN_ISBN_978-952-245-853-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Bowlby, John 1955. Child Care and the Growth of Love. London: Penguin Books.

Enroos, Rosi, Heino, Tarja & Pösö, Tarja 2016. Huostaanotto: Lastensuojelun vaativin tehtävä. Tampere: Vastapaino.

Harder, Annemiek, Eenshuistra, Annika & Knorth, Erik 2021. Feeling Better: Experiences and Needs of Adolescents and Professionals Regarding Their Mentoring Relationship in Residential Youth Care. Child Youth Care Forum 51, 613–631 (2022). Hakupäivä 23.11.2023. <https://doi.org/10.1007/s10566-021-09645-x>

Heino, Tarja, Lappalainen, Elina, Ranta, Heikki & Weckroth, Niina 2021. Lastensuojelun 24/7 -yksiköt. Palvelutuotannon moninaisuus ja haasteet. Raportti 6/2021. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus. Hakupäivä 10.01.2024.

Helavirta, Susanna, Halttunen, Sari & Laakso, Riitta 2021. Sijaishuollon rajoitustoimenpiteet ammatillisina käytäntöinä ja kokemuksina. Sarja B: Tutkimusraportit ja kokoomateokset 12/2021. Rovaniemi: Lapin ammattikorkeakoulu <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/e2ed0164-aa5d-46c4-8bee-a9acc4ef8767/content>

Kangasniemi, Mari, Utriainen, Kati, Ahonen, Sanna-Mari, Pietilä, Anna-Maija, Jääskeläinen, Petri & Liikanen, Eeva 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsen-

nettyyn tietoon. Hoitotiede 25 (4), 291–301. Hakupäivä 12.10.2023.
<https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128286>

Kekkonen, Elina & Jahnukainen, Johannes 2023. Näkökulmia sijaishuoltoon. Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisu 2/2023. Hakupäivä 20.11.2023. <https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/2023/06/20230605NakokulmiaSijaishuoltoonJulkaisuValmis.pdf>

Koskinen, Outi & Torikka, Leena 2014. Laitoshoidon laatutekijät ja kilpailutus Espoon lastensuojelussa. Helsinki: Helsingin yliopisto. Hakupäivä 16.4.2024.
[https://www.socca.fi/files/3939/Laitoshoidon laatutekijat ja kilpailutus Espoon lastensuojelussa Outi Koskinen Leena Torikka kaytantotutkimus2014.pdf](https://www.socca.fi/files/3939/Laitoshoidon_laatutekijat_ja_kilpailutus_Espoon_lastensuojelussa_Outi_Koskinen_Leena_Torikka_kaytantotutkimus2014.pdf)

Kyrönseppä, Ulla, Rautiainen, Juha-Matti & Airio, Tuomo 1990. Omahoitajamenetelmä. 3. Lastensuojelun laitoshuollon neuvottelukunnan julkaisu. Helsinki: Lastensuojelun Keskusliitto.

Laakso, Riitta 2019. "Ne näki musta". Huostassa olevien lasten hyvinvointi ja sijaishuoltoon liittyvät kokemukset. Raportti 1/2019. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus.

Lastensuojelulaki 417/2007. Hakupäivä 12.10.2023.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Linner Matikka, Johanna, Hipp, Tiia & Barkman, Johanna 2023. Traumainformoitu työote. Jyväskylä: PS-kustannus.

McLeod, Saul 2017. Bowlby's Attachment Theory. Simplypsychology. Hakupäivä 25.09.2023.
<https://www.simplypsychology.org/bowlby.html>

Pasanen, Timo, Katajamäki, Kati, Sinikka, Martikainen, Maarit Valkonen & Leena Leppänen 2017. Turvallista liikettä rajapinnoilla. Helsingin Diakonissalaitoksen intensiivihoito. Helsinki: Helsingin Diakonissalaitos. Hakupäivä 20.11.2023. <https://www.hdl.fi/wp-content/uploads/2018/01/Helsingin-Diakonissalaitos-julkaisuTurvallista-liikett%C3%A4-rajapinnoilla.pdf>

Petrelius, Päivi & Eriksson, Pia 2018. Uudistuva lastensuojelu – kohti asiakkaiden ja ammattilaisten yhteistoimintaa. Työpaperi 32/2018. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Hakupäivä 16.4.2024. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137112/URN_ISBN_978-952-343-208-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sinkkonen, Jari 2022. Kiintymyssuhteet elämänkaareissa. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.

Stolt, Minna, Axelin, Anna & Suhonen, Riitta 2016. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Hoitotieteenlaitoksen julkaisuja. A: 73/2016. Turku: Juvenes Print.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2020. Lastensuojelun vaativan sijaishuollon uudistamistyöryhmän loppuraportti. Helsinki. Hakupäivä 12.10.2023. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162414/STM_2020_28_rap.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen. Osallisuuden edistäminen. Verkostoituva työ osallisuuden edistäminen voimavarana. Helsinki: Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos. Hakupäivä 26.09.2023. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-edistamisen-mallit/osallisuutta-edistava-hallintomalli-tukee-osallisuustyon-johtamista/verkostoiva-tyo-osallisuuden-edistamisen-voimavarana>

Timonen-Kallio, Eeva, Yliruka, Laura & Närhi, Pekka 2017. Lastensuojelun terapeuttisen laitospasvatuksen mallinnus. Helsinki: Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos. Hakupäivä 25.09.2023. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/132319/Tyo%cc%88paperi_2017_23_net%20%282%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK). Helsinki. Hakupäivä 16.4.2024. <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>

Vilkka, Hanna 2023. Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina. Helsinki: Art House.

Wesley, Bridget Colacchio, Pryce, Julia & Samuels, Gina M. 2020. Meaning and Essence of Child Well-Being According to Child Welfare Professionals. Child and Adolescent Social Work Journal 37:425-441. Hakupäivä 16.4.2024.

https://content.ebscohost.com/cds/retrieve?content=AQICAHiyIJ_bvOB56hI8UzTN6Ryruh7a0kilBN_ANwtaWYjmxwF7Gaqq2A94j-V5YFMbHz2sAAAA2zCB2AYJKoZlHvcNAQcGoIHKMIHHAqEAMIHBBgkqhkiG9w0BBwEwHgYJYIZIAWUDBAE-uM-BEEDGowSe1qjg68nJ8oTAIBEICBk7AUbGrKN3UdtLr8QpiCmrA5z5Snt2Ha_C3bgM8R6IXQJN3Ze45ZtMIU0CmTIPBpKwOa1z7c1scMluNxinwR3QKocF4usunJKB0HN1thqi2krNb0uQPRgvidFetGBFLdldY2YvmC5hOlqfA9rUII9ZOnnazlYFy2UKuA8WvwUm54wE7McqA_Xgl8Rap0EUdEsc3bwQ==

LIITTEET

AINEISTON TEEMOITTELU:

Taulukko 5. Aineiston teemoittelu.

Aineistokatkkelma	Aineistolähteinen teema	Teemaa tarkentava luokka	Teemaa selittävä luokka
”Sosiaalityöntekijät nos- tivat haastatteluissa laadukkaan laitoshoidon tärkeimmäksi tekijäksi laitoksissa työskentele- vän henkilökunnan. Laa- dukas kasvatustyö pe- rustuu kohtaamiseen ja vuorovaikutukseen. Se on välittämistä ja paneu- tumista sekä aitoa kiin- nostusta ja sitoutumista lapsiin.” ”--Ammattitaito ja koulutustausta eivät tästä syystä aina takaa laadukasta hoitoa, koska työntekijän persoonalla, lapsiin suhtautumisella ja taidoilla toimia lasten kanssa on suuri merki- tys” (Koskinen & Torikka 2014)	Laadukas kasvatustyö	Kohtaaminen Vuorovaikutus Välittäminen Paneutuminen Aito kiinnostus Sitoutuminen	Työntekijän ammat- titaito
” Vuorovaikutuksen ja ihmissuhteiden merki-	Työntekijän pysyvyys	Vuorovaikutuksellinen	Luottamuksen ja turvallisuuden tun-

<p>tyksen yhteydessä painotettiin myös henkilökunnan pysyvyyttä. Sosiaalityöntekijät ajattelivat, että laadukkaissa laitoksissa oli yleensä suhteellisen pysyvä henkilökunta. Esimerkiksi omaohjaajan vaihtuminen saattoi vaarantaa lapsen lupaavasti alkaneen sijoituksen. Lapsen omaohjaajan tulisi olla turvallinen, luotettava ja pysyvä aikuinen.”</p> <p>(Koskinen & Torikka 2014)</p>	<p>Työntekijän ominaisuudet</p>	<p>Pitkäaikainen</p> <p>Turvallinen</p> <p>Luotettava</p>	<p>teen luominen</p>
<p>” Rajoitustoimenpiteet koetaan sijaishuoltotyössä tarpeellisina. Niiden tarvetta perusteltiin haastatteluissa muun muassa lasten ja nuorten hoidon, kasvun ja kehityksen sekä kuntoutuksen turvaamisen näkökulmasta, lasten suojelemisen näkökulmasta sekä muiden lasten ja henkilöstön turvallisuuden näkökulmasta.”</p> <p>(Helavirta, Halttunen & Laakso 2021)</p>	<p>Rajojen asettaminen</p> <p>Rajoitustoimenpiteiden tarpeellisuus</p>	<p>Suojeleminen</p> <p>Turvallisuus</p>	<p>Hoidon, kasvun ja kehityksen sekä kuntoutuksen turvaaminen</p>

<p>"Sijaishuoltotyön kasvatustehtävän nähtiin rakentuvan hyvälle vuorovaikutussuhteelle lapsen tai nuoren kanssa. Hyvään suhteeseen liittyi ammattilaisten kokemuksissa monia ulottuvuuksia, kuten välittäminen, luottamus, kunnioittaminen, turvallisuus, lasten ja nuorten kuuleminen sekä uteliaisuus ja ymmärrys heidän ainutlaatuisia kokemuksiaan kohtaan."</p> <p>(Helavirta, Halttunen & Laakso 2021)</p>	<p>Hyvä vuorovaikutussuhde</p>	<p>Välittäminen</p> <p>Luottamus</p> <p>Kunnioittaminen</p> <p>Turvallisuus</p> <p>Kuuleminen</p> <p>Uteliaisuus</p> <p>Ymmärrys</p>	<p>Lasten ja nuorten kuuleminen</p> <p>Ainutlaatuisten kokemusten ymmärrys</p>
<p>"Caseworkers are often involved in every step of the child welfare process, including intake, investigations, assessment, planning, service provision, evaluation, and closing of each case."</p> <p>(Wesley, Pryce & Samuels 2020)</p>	<p>Lastensuojelu prosessi</p>	<p>Asiakkaan vastaanotto</p> <p>Arviointi</p> <p>Suunnittelu</p> <p>Palveluiden järjestäminen</p> <p>Asiakkuuden päättäminen</p>	<p>Työntekijän osallisuus</p>
<p>"Caseworkers' actions have a direct effect on child welfare outcomes --</p>	<p>Työntekijän keskeinen rooli nuoren elämässä</p>	<p>Palveluiden ja hoivan koordinoija</p>	<p>Työntekijän toiminnan suora vaikutus asiakkuuden loppu-</p>

<p>- child welfare professionals are central in the lives of foster youth as coordinators of their services and care, and direct supporters to children and youth as they help their young clients navigate the child welfare system.”</p> <p>(Wesley, Pryce & Samuels 2020)</p>		<p>Tukena oleminen</p> <p>Palvelujärjestelmässä navigoiminen</p>	<p>tulokseen</p>
<p>” Vaikuttavan laitostyön lähtökohtana tulisi olla terapeutisuus, lapsen kokemuksiin vastaaminen, niiden käsittely ja muutosten aikaan saaminen niin, etteivät nämä kokemukset vaurioita lasta pysyvästi. Terapeutisuus liittyy myös ajatukseen lapsen turvallisesta elinympäristöstä, jonka tulisi tarjota lapselle tukea ja suojelua sekä mahdollistaa lapsen koulunkäynti, sosiaalisten taitojen oppiminen ja kiinnittyminen mahdollisimman normaaleihin lapsuuden instituutioihin, yhteisöihin ja palveluihin.</p>	<p>Terapeuttinen orientaatio</p>	<p>Terapeuttinen lähestymistapa</p> <p>Turvallisen elinympäristön tarjoaminen</p> <p>Yhteistyö lapsen ja lapsen perheen kanssa</p>	<p>Lapsen kokemuksiin vastaaminen, niiden käsittely ja muutosten aikaan saaminen niin, etteivät nämä kokemukset vaurioita lasta pysyvästi.</p>

Terapeuttiseen orientaatioon liittyy kiinteästi yhteistyö lapsen ja lapsen perheen kanssa.” (Timonen-Kallio, Yliruka & Närhi 2017)			
”Lastensuojelun laitoksissa on varmistettava, että lapsi voi kokea olevansa turvassa suhteessa ohjaajiin, muihin lapsiin sekä suhteessa muuhun ympäristöön.” (Timonen-Kallio, Yliruka & Närhi 2017)	Turvallinen kasvu-ympäristö	Turvallisuus	Lapsen kokemus turvallisuudesta
”Tärkeänä periaatteena korostetaan yhteistyötä lasten vanhempien kanssa. Työskentelymallien tulee, mikäli mahdollista, vahvistaa sijoitetun lapsen ja hänen vanhempiensa yhteydenpitoa, mahdollistaa ja tukea perheenjäsenten osallisuutta ja osallistumista. Terapeuttisen laitospedagogian avaimet laitoksen arkeen, edesauttaa jaettua vastuuta tavoitteiden saavuttamiseksi, jaettua vastuuta päätöksenteos-	Työskentelymallit	Yhteistyö perheen kanssa Moniammatillisuus Terapeuttisuus	Tukea perheen osallisuutta Tavoitteiden saavuttaminen

sa ja aktiivista kumppanuutta perheenjäsenten ja muiden lapsen kanssa toimijoiden välillä.” (Timonen-Kallio, Yliruka & Närhi 2017)			
” Sijaishuollossa tehtävää kasvatustyötä voidaan jäsentää määrittelemällä sijaisvanhemmat ja laitostyöntekijät 1) arkielämän asiantuntijoina eksperteinä (experts in everyday life), 2) jotka työskentelevät reflektiivisesti (reflective practitioners), ja jotka 3) elävät ja viettävät aikaa yhdessä lasten ja nuorten kanssa. Arjessa korostuu lapsen vahvuuksien tukeminen, elämässä kohdattujen asioiden käsittely, elämäntaitojen opettelu ja lapsen toimijuuden vahvistaminen. Kasvattajalta edellytetään reflektiivistä ajattelua ja omien arvojen ja toimintatapojen tarkastelua, omien kasvatuskemysten tarkastelua ja niistä tietoisemmaksi	Sijaishuollon kasvatustyö	<p>Tukeminen</p> <p>Lapsen asioiden käsittely</p> <p>Lapsen elämäntaitojen opettaminen</p> <p>Lapsen toimijuuden vahvistaminen</p> <p>Itsereflektiivisyys</p>	Laitostyöntekijöiden kasvattajana toimimisen edellytykset

tulemista sekä sosiaalisen läheisyyden ja etäisyyden säätelykykyä.” (Timonen-Kallio, Yliruka & Närhi 2017)			
”Omaohjaaja on laitoksen työryhmän jäsen ja hän on velvollinen hoidon jatkuvuuden ja johdonmukaisuuden vuoksi pitämään työryhmän tietoisena lapsen asioista.” ”-- Omaohjaajan ensisijainen tehtävä onkin muodostaa turvallinen ja korjaava kiintymyssuhde lapsen kanssa, sillä pysyvät myönteiset muutokset tapahtuvat turvallisessa vuorovaikutuksessa ja lapsen aidossa kohtaamisessa.” ”-- Tarvitaan myös riittävää empatiaa, kykyä aidosti asettua toisen ihmisen asemaan.” (Timonen-Kallio, Yliruka & Närhi 2017)	Omaohjaajan velvollisuudet	<p>Turvallisuus</p> <p>Työryhmän ajan tasalla pitäminen lapsen asioista</p> <p>Korjaavan kiintymyssuhteen luominen</p> <p>Vuorovaikutus</p> <p>Empaattisuus</p>	Myönteisten muutosten tavoittelu
”Lastensuojelulaitoksissa työntekijöillä tulisi olla riittävää osaamista havainnoida lapsen käytöstä ja tunnistaa sen pe-	Omaohjaajan ammattitaito	<p>Havainnointi ja tunnistaminen</p> <p>Yhteistyö perheen kanssa</p>	Laitoksen arjessa tehtävä kasvatustyö

<p>rusteella mahdollisia varhaisen vuorovaikutuksen puutteista johtuvia häiriötä. Lisäksi pitäisi olla osaamista ja kykyä ymmärtää traumatisoituneen lapsen käytöstä, tunnistaa lapsen käytöksen häiriöiden taustalla olevat syyt ja ottaa ne huomioon laitoksen arjessa tehtävässä kasvatustyössä.” -- Työskentelyyn liittyy kiinteästi yhteistyö lapsen ja lapsen perheen kanssa.” (Timonen-Kallio, Yliruka & Närhi 2017)</p>			
<p>” Ammattilaisten tuottamassa tiedossa korostuivat erityisesti eri toimijoiden välinen yhteistyö, perheelle tarjottava tuki sijoituksen aikana, yksilöllisyys, tavallinen arki ja turvallisuus.” (Petrelius & Eriksson 2018)</p>	<p>Ammattilaisten näkemys</p>	<p>Yhteistyö</p> <p>Turvallisuus</p>	<p>Ammattilaisten tuottamassa tiedossa korostuvat asiat</p>
<p>”Lastensuojelutyön ytimessä ovat työntekijöiden kontaktit asiakkaisiin. Työntekijä ja asiakas määrittävät yhdessä perusteet asiakkuudelle,</p>	<p>Lastensuojelutyö</p>	<p>Yhteistyö</p> <p>Tavoitteellisuus</p>	<p>Tavoitteiden saavuttaminen ja asiakkuuden päättyminen</p>

tavoitteet sekä keinot, joilla näihin tavoitteisiin pyritään. Sen jälkeen alkaa yhteinen taival kohti tavoitteiden saavuttamista ja asiakkuuden päättymistä.” (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos & Bardy 2013)			
”Tärkein periaate on kuitenkin se, että matkalla tarvitaan paljon sydämenlämpöä ja turvallisuutta.” (Linner Matikka, Hipp & Barkman 2023)	Positiivisen kokemuksen luominen	Turvallisuus	Elämäntarinan tutkimisen mahdollistaminen
” Lastensuojelun laitostutkijat ovat yhteisessä ns. konsensuspaperissaan (Whittaker ym. 2016) nostaneet onnistuneen laitostyön tärkeimmäksi edellytykseksi turvallisuuden. He ilmaisevat näkemyksensä toteamuksella ”safety first” ja korostavat, että huostaanotetun lapsen kannalta keskeistä on se, että hän voi kokea olonsa turvallisiksi sijaishuollon aikana. Kaikki muu lasta kun-	Lastensuojelun laitostutkijoiden nosto	Turvallisuus	Onnistunut laitostyö

<p>touttava ja hoitava toiminta pohjautuu lapsen turvallisuuden tunteen varmistamiseen ja vahvistamiseen: turvallisuuden sijaishuoltopaikassa, turvallisuuteen kaverisuhteissa, turvallisuuden koulussa ja vapaaajalla sekä turvallisuuden varmistamiseen tuettaessa lapsen perhe- ja läheissuhteiden ylläpitoa. Myös sijoitettuina oleva lapset, perhehoi- dossa ja laitoksessa asuvat, määrittelevät yhdeksi keskeiseksi hyvinvoinnin ulottuvuudeksi turvallisuuden.” (Laakso 2019)</p>			
---	--	--	--